

Centrum Edukacyjne Przystanek Historia

<https://centrumedu.ipn.gov.pl/ph/archiwum-1/2015/5569,Konferencja-naukowa-Nie-tylko-Po-prostu-Prasa-w-PRL-w-dobie-odwilzy-19551958-23-.html>
30.04.2024, 14:13

Konferencja naukowa *Nie tylko »Po prostu«*. Prasa w PRL w dobie »odwilży« (1955-1958) - 23-24 listopada

23-24 listopada (poniedziałek-wtorek), godz. 9:00

Prasa była jednym z najważniejszych czynników budzących aktywność społeczną i wspierających zmianę, jaka dokonała się w Polsce w 1956 roku. W pamięci społecznej zapisały się głównie teksty publikowane na łamach tygodników ogólnopolskich, przede wszystkim w warszawskim „Po prostu”. To ostatnie pismo cieszyło się też największym zainteresowaniem ze strony badaczy. Wielkie poruszenie miało jednak miejsce nie tylko w Warszawie. Często zapomina się o tytułach prasowych, które w okresie „odwilży” pojawiły się m.in. w Poznaniu, Katowicach czy Szczecinie. Ich żywot był krótki, ale sprowokowane przez nie ożywienie intelektualne miało duże znaczenie dla lokalnych środowisk w poststalinowskiej rzeczywistości.

Celem konferencji jest rekonstrukcja mechanizmów działania prasy w okresie 1955–1958. Szczególnie istotne jest, aby w jej trakcie rzucić światło na regionalne tytuły prasowe, poznać specyfikę ich powstawania, funkcjonowania i likwidacji, a także przyjrzeć się redakcjom oraz autorom tekstów. Dotyczy to również redakcji tygodników i codziennej prasy ogólnopolskiej, także prasy katolickiej. Warto pochylić się nad samymi tekstami, ich ewolucją, nowymi formami pisarskimi – „odwilż” stała się m.in. jednym z motorów odrodzenia polskiego reportażu prasowego. Na uwagę zasługuje kwestia recepcji poszczególnych tytułów, więzi z czytelnikami znajdującej wyraz np. w formie listów nadsyłanych do redakcji. Niemalże znaczenie ma odsłonięcie relacji łączących czasopisma z ośrodkami władzy (lokalnymi i centralnym) i cenzurą. W końcu, ważnym problemem badawczym pozostają mechanizmy słabnięcia kontroli nad prasą przed październikiem 1956 r. i procesy dyscyplinowania prasy w miarę postępów popaździernikowej stabilizacji.

Jednym z haseł wywoławczych konferencji są pisma „efemeryczne”, funkcjonujące w latach 1956–1957, takie jak choćby: „Warmia i Mazury” i „Rzeczywistość” dodatek do „Gazety Olsztyńskiej” (Olsztyn), „Wyboje” (Poznań), „Ziemia i Morze” (Szczecin), „Nowe Sygnały” i „Poglądy” (Wrocław), „Zebra” i „Czarno na białym” (Kraków), „Uwaga!” (Gdańsk), „Przemiany” (Katowice), „Lewary” (Częstochowa), „Pod Wiatr” (Lublin). Na uwagę zasługują również tytuły, które na rynku prasowym funkcjonowały już wcześniej, a których nie można jednoznacznie skojarzyć z „odwilżą”. Dążenie do zmiany panujących w kraju stosunków było widoczne w wielu miejscach, m.in. na łamach lokalnych pism partyjnych, tytułów niezwiązanych formalnie z PZPR, ale też w pismach studenckich, zakładowych. Są to tematy niemal zupełnie nieznane, które mogą wzbogacić naszą wiedzę o wydarzeniach roku 1956.

Organizator konferencji: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Warszawa). Konferencja organizowana w ramach Centralnego Projektu Badawczego „Władze PRL wobec kryzysów społeczno-politycznych i opozycji demokratycznej 1956–1976”.

Informacje dodatkowe: Michał Przeperski michal.przeperski@ipn.gov.pl 22 581 89 75

Program

23 listopada, 2015

9.00-9.10 - OTWARCIE KONFERENCJI

9.10-11.10 - sesja I - ODWILŻ - WŁADZA - DZIENNIKARZE

- Jacek Wojsław (UG) - Centralny aparat partyjny wobec prasy: próby zmiany strategii propagandowej po II Zjeździe PZPR (marzec 1954 - marzec 1956)
- Paweł Sasanka (IPN Warszawa) - Centrum władzy wobec prasy (1956-1957)
- Michał Przeperski (IPN Warszawa) - Środowiska dziennikarskie w latach 1956-1957
- Łukasz Garbal (Muzeum Literatury im. Mickiewicza) - Okoliczności zamknięcia „Po Prostu”
- dyskusja

11.10-11.30 - przerwa kawowa

11.30-13.30 - sesja II, część 1 - PISMA MŁODEJ INTELIGENCJI

- Andrzej Zawistowski (IPN Warszawa, SGH) - Dwutygodnik „Przedpole” i jego krąg 1954-1955
- Magdalena Żmijkowska (UWM) - Okoliczności powstania i pierwsze lata funkcjonowania „Warmii i Mazur”
- Krzysztof Tarka (UO) - „W marszu” pismo społeczno-kulturalne młodzieży opolskiej (1956-1957)
- Maciej Fic (UŚ) - Tygodnik „Przemiany” - popaździernikowa odwilż z perspektywy Górnego Śląska
- dyskusja

13.30-14.30 - przerwa

14.30-17.00 - sesja II, część 2 - PISMA MŁODEJ INTELIGENCJI

- Eryk Krasucki (IPN Szczecin, USz) - Tygodnik „Ziemia i Morze” (1956-1957) i (od)budowa lokalnej tożsamości
- Elżbieta Wojcieszek (IPN Poznań) - Czasopisma poznańskich studentów w czasie „odwilży”
- Konrad Knoch (UG, ECS) - Publicystyka dwutygodnika społeczno-kulturalnego „Uwaga”
- Krzysztof Filip (IPN Gdańsk) - Gdańskie „Kontrasty” i ich wpływ na wydarzenia Polskiego Października na Wybrzeżu Gdańskim
- Zbigniew Zaporowski (UMCS) - Efemerydy wydawnicze lubelskiego Października („Nowiny Uniwersyteckie”, „Pod wiatr”, „Pro et Contra”)
- dyskusja

17.00-17.15 - przerwa kawowa

17.15-18.45 – sesja III – PERPSEKTYWA REGIONALNA

- Tomasz Mielczarek (UJK Kielce) – Prasa częstochowska w okresie odwilży lat 1956-1957
- Katarzyna Zawadka (IPN Lublin) – Lokalna prasa lubelska wobec „odwilży”
- Tomasz Danilecki (IPN Białystok) – Prasa białostocka w latach 1956-1958
- dyskusja

24 listopada, 2015

9.00-10.30 – sesja IV – WOKÓŁ CENZURY

- Bogusław Gogol (WSB Gdańsk) – Przełom czy kontynuacja? Cenzura w obliczu Polskiego Października 1956
- Kamila Kamińska (UW) – Cenzura państwowa wobec „Tygodnika Powszechnego” w okresie odwilży
- Jan Galant (UAM) – Wielka nieznajoma. Reportaże na łamach tygodników literackich w okresie Października
- dyskusja

10.30-10.45 – przerwa kawowa

10.45-12.15 – sesja V – REGIONALNE PISMA PARTYJNE

- Katarzyna Maniewska (IPN Bydgoszcz) – *Byliśmy bici z dwóch stron...* „Gazeta Pomorska” – organ prasowy KW PZPR w Bydgoszczy w okresie przełomowego 1956 r.
- Marcin Bukala (IPN Rzeszów) – „Nowiny Rzeszowskie” wobec „odwilży” w województwie rzeszowskim (1955-1957)
- Marcin Markiewicz (IPN Białystok) – „Gazeta Białostocka” w okresie „odwilży” (1955-1958)
- dyskusja

12.15-12.30 – przerwa kawowa

12.30-14.00 – sesja VI – PRASA KATOLICKA

- Andrzej W. Kaczorowski (Warszawa) – Nie tylko „Instynkt państwowy”. „Słowo Powszechne” – dziennik Stowarzyszenia PAX (1955-1958)
- Tomasz Sikorski (USz) – Prasa centralna Stowarzyszenia PAX wobec „polskiego października” 1956 r.
- Jan Olaszek (IPN Warszawa) – Nowy początek. Prasa ruchu „Znak” 1956-1958
- dyskusja

14.00-15.00 – przerwa

15.00-17.00 – sesja VII – PRASA ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH

- Adam Suławka (IH UW) – Prasowa działalność wydawnicza mniejszości rosyjskiej w Polsce w dobie „odwilży”
- Grzegorz Berendt (IPN Gdańsk, UG) – „Fołks-Sztyme” 1956-1957. Od gazety KC PZPR do organu TSKŻ
- Filip Gończyński-Jussis (UMCS) – Destalinizacja i „odwilż” w tygodniku „Przyjaźń”
- Edyta Krężolek (IPN Kielce) – „Za Wolność i Lud”. Związek Bojowników o Wolność i Demokrację i jego organ prasowy w okresie „odwilży”
- dyskusja

17.00-17.15 – przerwa kawowa

17.15-19.15 – DYSKUSJA PANELOWA „MIĘDZY SWOBODĄ A KONTROLĄ. PRASA W DOBIE ODWILŻY”